

Hodnotiaca správa

**HODNOTENIE ÚŽITKOVÝCH A TRHOVÝCH VLASTNOSTÍ
PESTOVANÝCH ODRÔD CESNAKU NA SLOVENSKU**

august, 2015

Správa č. 1/2015

Hodnotenie úžitkových a trhových vlastností pestovaných odrôd cesnaku na Slovensku za r. 2015

Pestovanie cesnaku na Slovensku, konečne zaznamenáva obrat, aj keď pomaly. V posledných rokoch sa objavujú stále noví pestovatelia, niektorí pestujú cesnak na malých plochách iní na väčších. Pozitívom je že cesnak sa pomaly vracia na naše polia a verím že v dohľadnej dobe i do obchodov a medzi spotrebiteľov ktorí ocenia jeho kvalitu.

Jeho návrat však nie je taký jednoduchý ako sa zdá. Jednou z ciest ktorou sa uberáme je pomôcť našim pestovateľom dostať svoj cesnak na trh formou zmlúv a výkupu. Narazili sme však na problém ktorého vyriešenie môže trvať pomerne dlhé obdobie. Na Slovensku sa pestuje veľké množstvo odrôd z celej EU a ešte väčšie množstvo rôznych klonov a výberov či krajových ekotypov. Táto rôznorodosť spôsobuje problém pri dodávaní cesnaku pre veľkoobchod, ktorý v prvom rade vyžaduje uniformitu a vyrovnanosť dodávaných cesnakov. Pod uniformitou si v prvom rade treba predstaviť odrodovú vyrovnanosť. Veľkoobchod má záujem predovšetkým o väčšie množstvá cesnaku z jednej odrody. Keďže cesnaky ktoré sa pestujú sú veľmi variabilné od bielych cesnakov, cez pásikavé až po červeno sfarbené šupky cesnakov, taktiež počet strúčikov ich veľkosť a usporiadanie je rôzny vzhľadom na široký sortiment pestovaného cesnaku.

Cieľom hodnotenia ktoré sme vykonali nie je preferovanie niektorých odrôd, ale je za tým predovšetkým snaha o pomoc pre pestovateľov, ktorí majú záujem o realizáciu svojho spôsobu výkupu. Bolo potrebné stanoviť nejaký štandard o ktorý by sa mohli pestovatelia cesnaku oprieť, zvlášť ak chcú predávať veľkoobchodne. Na základe tejto požiadavky sme spracovali metodiky hodnotenia súčasného sortimentu odrôd cesnaku. Metodiky zahŕňa 3 cieľové skupiny, ktoré prichádzajú v procese do úvahy a to pestovatelia a odborná verejnosť, predajcovia a obchodníci a spotrebiteľia. Každá zo skupín má svoj pohľad, ktorý mnohokrát nie je totožný s inou skupinou. Pre to bolo potrebné nájsť kompromis kde pestovateľ má stabilnú a predajnú odrodu, predajcovi vyhovuje z hľadiska obchodu a samozrejme konečný spotrebiteľ prejaví absolútnu spokojnosť.

Rebríček odrôd, ktorý vznikol nemusí odrážať súčasný reálny stav (výmer) pestovania odrôd cesnaku na Slovensku, mal by slúžiť kvôli lepšej orientácii hlavne pre začínajúcich pestovateľov ale i pestovateľov ktorí nemajú jasne vyprofilovaný sortiment a hľadajú vhodnú odrodu.

Pre každú skupinu hodnotiteľov bol spracovaný samostatný dotazník s nasledovnou váhou pri konečnom vyhodnotení. Pestovatelia a odborná verejnosť - 60%, spotrebiteľia - 25%, obchodníci 15%.

Pri hodnotení boli hlavnými hodnotiacimi parametrami

1. Predajnosť odrody
2. Skladovateľnosť odrody
3. Vplyv prepravy na kvalitu

4. Zdravotný stav pri opakovanom použití vlastnej sadby
5. Úrodnosť odrody,
6. Stabilita úrod
7. Prispôsobivosť odrody stanovištným podmienkam
8. Prispôsobivosť klimatickým zmenám
9. Perspektíva pestovania odrody n budúcnosti
10. Dostupnosť sadby v súčasnosti a v budúcnosti
11. Cena sadby

12. Chuť odrody
13. Náročnosť na čistenie
14. Skladovateľnosť v domácich podmienkach
15. Vzhľad odrody
16. Atraktivnosť odrody pre spotrebiteľa
17. Veľkosť a vyrovnanosť strúčikov

Hodnotenie prebiehalo v dvoch kategóriách a to paličáky a nepaličáky. Do hodnotenia bolo spolu vybraných 25 odrôd pestovaných či už na väčších alebo menších výmerách v rámci Slovenska . Veľkosť na ktorej sa odroda pestuje nebola hodnoteným ani určujúcim faktorom. Do hodnotenia sa samostatne nezahrnul jarný cesnak ako samostatná kategória, nakoľko jeho výmery sú malé a trhovo je menej žiadaný.

Do hodnotenia sa taktiež nezahrnuli ani rôzne pestované ekotypy a klony aj napriek tomu , že niektoré by mohli byť zaujímavé pre ďalšie pestovanie aj na väčších výmerách. Hlavným dôvodom ich nezariadenia do hodnotenia bolo, že sa nejedná o uznané či registrované odrody a teda možnosť ich ďalšieho množenia a šírenia sadby nie je vzhľadom k súčasnej legislatíve možná

Výsledky spracovania dotazníkov .

P.č. Paličáky

1. **odroda DUKÁT**
2. odroda JOVAN
3. odroda ORNAK
4. odroda BJETIN
5. odroda MATUŠ
6. odroda UNIKAT

P.č. Nepaličáky

1. **odroda MESSIDROME**
2. odroda THERMIDROME
3. odroda MOJMIR
4. odroda LUKANI
5. odroda THERADOR
6. odroda MAKOI

Dôležitým faktorom pri hodnotení bola i cena a dostupnosť sadby ktorú sme následne po vyhodnotení preverovali u cesnakov, ktoré sa umiestnili na prvých miestach a to u paličákov odrody Dukat, Jovan, Ornak, u nepaličákov odrody Messidrome, Thermidrome, Mojmir .

Môžeme zodpovedne prehlásiť, že sadba preverovaných odrôd je k dispozícii či už u predajcov, množiteľov či vlastníkov odrody. Odrody sa budú i ďalej dodávať na trh a teda bude možné zabezpečiť sadbu či už v menších alebo väčších množstvách

V súčasnosti je možné do obehu uvádzať len ozdravenú sadbu, čo v praxi znamená, že po určitom čase je potrebné ozdravenú sadbu vymieňať nakoľko pri poľnom pestovaní dochádza k jej postupnému zavíreniu. Rýchlosť zavírenia je daná lokalitou, vplyvom okolia ale i spôsobom pestovania a agrotechnikou a môže sa pohybovať v rozmedzí 3-8 rokov. Ak je sadby nedostatok resp. je drahá dochádza k zbytočnému predražovaniu výroby cesnaku a v tom prípade z dlhodobého hľadiska je vhodnejšia odroda, ktoré síce môžu prinášať o niečo menšie úrody ale prinášajú ich stabilne a sú menej citlivé na stupeň zavírenia či iné faktory a vplyvy

Hodnotenie sortimentu pestovaného cesnaku budeme vykonávať každým rokom, a odporúčanie bude slúžiť hlavne ako pre začínajúcich tak i pre existujúcich pestovateľov, ktorý sa venujú pestovaniu cesnaku nielen pre vlastnú spotrebu ale predovšetkým na predaj.

Odbyt cesnaku pre slovenských pestovateľov, ktorý v súčasnosti pripravujeme bude taktiež výhľadovo zohľadňovať hodnotenie a umiestnenie odrôd v hodnotení a ich pestovanosť ako vo vzťahu k pestovateľom tak vo vzťahu k spotrebiteľom. **Spôsob výkupu, ceny, množstvá, odrody a celý systém výkupu** podrobne predstavíme na II. Celoslovenskej konferencii o cesnaku, ktorá sa bude konať koncom februára 2016. Viac mailom resp. sledujte Facebook Slovenský cesnak.

Čím viac pestovateľov či spotrebiteľov bude zapojených do hodnotenia tým bude vyššia objektivita hodnotenia. Dovoľujeme si Vás preto osloviť aby ste sa v budúcnosti zapojili do hodnotenia odrôd, ktoré sa bude vykonávať 1x ročne, zašlite nám na Vás kontakt na ozcesnak@gmail.com s poznámkou „HODNOTENIE ODRÔD CESNAKOV“ a pri najbližšom hodnotení Vás oslovíme)

POPIS ODRÔD KTORE SA UMIESTNILI NA I. MIESTE V HODNOTENÍ

Odroda DUKAT

Poloskorá odroda ozimného paličáku pre jesennú výsadbu. Cibule sú veľké s hmotnosťou 75 - 90 g. Prezimovanie je veľmi dobré. Základná farba vonkajších sukníc je biela. Počet strúčikov v cibuli je 5 - 7. Strúčiky sú veľké, s vysokým obsahom silíc. Odroda je vysoko odolná proti virózam. Skladovateľnosť je vynikajúca, pri vhodných podmienkach vydrží až do novej úrody. Odporúčaný pestovateľský spon je 0,3 x 0,1m

Občianske združenie **SLOVENSKÝ CESNAK**

Hodnotenie pestovateľských vlastností. Odroda Dukát patrí k bujnnejšie rastúcim odrodám, veľmi dobre znáša rôzne spektrum pôd, s úspechom sa pestuje v oblastiach južného Slovenska cez Záhorie v piesočnatých pôdach až po polohy okolo Popradu. Patrí medzi odrody menej citlivé na veľkosť úrody pri neskoršom odhlávkovaní, aj keď z pestovateľského hľadiska nemožno odporúčať vykonanie odhlávkovania v neskoršom termíne. Odroda v porovnaní s inými odrodami veľmi dobre znáša aj dlhodobjšie sucha a nedostatok zrážok. Toleranciu k suchu veľmi výrazne podporuje hlboká príprava pôdy pred výsadbou, kde cesnak vytvára mohutnejšiu a hlbšie siahajúcu koreňovú sústavu.

Pre záujemcov o pestovanie odrody DUKÁT, zvlášť väčších množstiev je možné zabezpečiť uznanú sadbu od budúceho roka (pre tento rok je už vypredaná) priamo od majiteľa a množiteľa odrody MORAVOSEED, objednávky pre budúci rok je potrebné vykonať do konca júna (zvlášť väčšie množstvá) na OZ Slovenský cesnak (ozcesnak@gmail.com).

Odroda MESSIDROME

Ozimný širokolistý nepaličák. Rast rastlín je vzpriamený až polovzpriamený, farba listov sýto zelená, šírka listov stredne až široká, často sa objavuje slabé antokyanové sfarbenie.

Veľkosť cibúľ veľká až veľmi veľká. Cibule sú v priereze kruhové. Sfarbenie vonkajších šupiek je biela, bez antokyanového sfarbenia. Strúčiky sú uložené nepravidelne. Strúčik je sfarbený mierne krémovo, dužina je až žltkastá. Patrí medzi stredne skoro klíčiace cesnaky

Odroda je vhodná predovšetkým do ľahších pôd dobre zásobených živinami. V prípade sucha veľmi dobre reaguje na doplnkovú závlahu ktorá dokáže zvýšiť výnosy až o 20%

Odroda sa na Slovensku pestuje predovšetkým v nižších a teplejších polohách, úrody prináša spoľahlivo aj vo vyšších polohách je však potrebné prispôbiť agrotechniku a ošetrovanie kultúry počas roka. Je náchylná na znižovanie úrod vplyvom nedostatku kyslíka v pôde (pôdny prísušok), a taktiež výrazne znižuje úrody pokiaľ sú porasty zaburinené.

Ing. Július Kráľ
Prezident OZ SLOVENSKÝ CESNAK
ozcesnak@gmail.com